

І. Й. Халимон,
кандидат педагогічних наук, доцент
irene.khalymon@gmail.com;

С. І. Шевченко,
кандидат педагогічних наук, доцент
svetik.ndu@list.ru;

А. П. Штепура,
викладач
(Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя)
allonka28@rambler.ru

ДОСЛІДЖЕННЯ СПРИЙНЯТТЯ ОБРАЗУ ВЧИТЕЛЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЗА ДОПОМОГОЮ МЕТАФОРИ

У статті обґрунтовано актуальність застосування когнітивної метафори як рефлексивного прийому в професійній підготовці вчителя іноземної мови. Розглянуто класифікацію метафор вчителя відповідно до 4-х філософських концепцій освіти. Створені майбутніми вчителями метафори аналізуються з метою виявлення: 1) загальних тенденцій у сприйнятті образу вчителя; 2) кореляції з філософськими концепціями освіти; 3) можливих змін у сприйнятті образу вчителя в процесі професійної підготовки.

Ключові слова: когнітивна метафора, вчитель іноземної мови, рефлексія.

Постановка проблеми. Сучасне суспільство висуває високі вимоги до професійної компетентності, педагогічної майстерності, професіоналізму вчителя загалом, і зокрема – вчителя іноземної мови (далі – ІМ). Дослідники вважають, що для успішної педагогічної діяльності винятково важливою є рефлексія, і підкреслюють, що рефлексивний підхід до професійної підготовки спонукає тих, хто її проходить, брати на себе відповідальність за власний професійний розвиток [1: 4], а "ініціювання рефлексивних процесів стосовно різних галузей веде до підвищення професійної майстерності" [2: 651].

Як зазначають учені, в ідеалі, педагогічний ефект рефлексивної концепції викладання навчальних предметів полягає в тому, що студенти демонструють самостійність аналітичної думки, збагаченої асоціаціями індивідуального досвіду вивчення навчальної інформації і рефлексії, збагачуються методологічно й інтелектуально, готові до творчості в будь-якій сфері діяльності [3: 56].

З метою формування рефлексивних умінь у майбутнього вчителя використовуються, зокрема, такі прийоми як спостереження (за досвідченими вчителями, колегами, уроків на відео), викладання в різних умовах (мікровикладання, викладання в команді, навчальна практика), дослідження викладання (кейс-метод, аналіз записів уроків), критична рефлексія навчального досвіду (ведення щоденників, самоспостереження), фокусування на критичних подіях у викладанні (розв'язання проблем, рольові ігри), проектна робота тощо [4: 236].

Успішний розвиток рефлексії можливий за умови створення рефлексивного середовища. У мисленні це наявність проблемно-конфліктної ситуації, у діяльності – настанова на кооперування, а не на конкуренцію, у спілкуванні – відкритість у стосунках. Також для створення рефлексивного середовища важливими є стосунки співтворчості [2: 658].

Зазначається, однак, що хоча останнім часом рефлексія сприймається як невід'ємна частина кваліфікованої діяльності, для багатьох шляхи її практичного застосування залишаються неясними. Труднощі упровадження рефлексивного підходу пов'язані, зокрема, з тим, що ставлення часто є підсвідомими, уміння нерідко швидше інстинктивні, ніж свідомі, і знання, також, часто є інтерналізованими, тому їх складно сформулювати. Іншими словами, вчителю спочатку потрібно усвідомити існуючі ставлення, знання та вміння [1]. З цією метою зарубіжні педагоги вже досить давно використовують прийом, який називають метафорою і який поки що мало досліджений вітчизняними вченими і не набув широкого розповсюдження в Україні.

Зважаючи на зазначене, **метою** статті є, по-перше, розглянути метафору як рефлексивний прийом, а по-друге, дослідити сприйняття образу вчителя ІМ шляхом аналізу метафор, створених майбутніми вчителями.

Виклад основного матеріалу. Традиційно, метафора розглядається як фігура мовлення, проте останнім часом психологи і лінгвісти почали розглядати метафору як важливий інструмент пізнання і спілкування. У когнітивній лінгвістиці така метафора називається *концептуальною* або *когнітивною* і відноситься до розуміння однієї ідеї (чи сфери діяльності) або концептуального домену відносно іншого, іншими словами, концептуальна метафора – відображення невідомого через відоме.

Закономірність, із якою в різних мовах використовуються однакові метафори, призвела до гіпотези, що відповідностям між концептуальними доменами відповідають нейронні відображення в мозку. Ця

ідея і пов'язані з нею основні процеси були вперше досліджені Дж. Лакоффом і М. Джонсоном у праці "Метафори, якими ми живемо" ("Metaphors We Live By") [5].

Концептуальні метафори можна спостерігати в повсякденному мовленні. Наприклад, однією з часто використовуваних концептуальних метафор є "Суперечка – це битва" ("Argument is war"). Ця метафора формує наше мовлення таким чином, що ми сприймаємо суперечку як війну або як битву, в якій потрібно виграти. Можна часто почути, як кажуть "Він переміг у суперечці". Сам шлях осмислення суперечки формується метафорою буття війни і битв, які повинні бути виграні. Суперечку можна побачити в багатьох інших концепціях, крім бою, але ми використовуємо це поняття, що формує спосіб, яким ми думаємо про суперечку і те, як ми сперечаємося [5: 4–13]. Тобто, ми не просто використовуємо метафори у мовленні задля "красного слівця", *концептуальні метафори формують наше спілкування, мислення і дії* [5: 158].

Окрім повсякденного мовлення, концептуальні метафори використовуються в різних сферах: у науці для побудови і пояснення теорій, у політичних дебатах і бізнес-тренінгах, у психотерапії і психології з метою особистісного визначення і мотивації, а також в освіті загалом з метою організації і презентації навчального матеріалу і, зокрема, – у сфері підготовки і професійного розвитку вчителя. Так, існує низка праць зарубіжних педагогів, які використовують метафору, щоб дослідити ставлення вчителів до усталеної практики викладання, взаємодію між учителем і учнями в класі, еволюцію поглядів учителя на навчання і учіння тощо [6; 8; 9]. Як дослідницький інструмент, метафора цінується за експресивність, компактність і яскравість. Метафору розглядають як прийом аналогії, який слугує методом пізнання, засобом структурування і окреслення досвіду з метою досягнення розуміння власного життя [6: 35]. Її використовують тоді, коли необхідно пояснити щось особливе, абстрактне, нове або надзвичайно уможлидне [7: 134].

Метафори, висловлені вчителями, є засобами для розуміння їхніх міркувань про навчальний процес [8] і вони можуть відігравати важливу роль як засоби рефлексії. Оскільки вони виявляють освітні цінності, переконання і принципи вчителів, вони містять інформацію, цінну для їхнього зростання як професіоналів [9: 37].

Особливо цікавою в аспекті професійної підготовки майбутнього вчителя ІМ є праця Р. Оксфорда та співавторів [10], котрі вивчили різні погляди на те, що утворює загальне уявлення про вчителя, і зокрема – вчителя ІМ. Ґрунтуючися на даних, отриманих у процесі письмового і усного опитування студентів, учителів, колишніх студентів, дослідники визначили 14 типових метафор вчителя (н-д, вчитель як виробник, вчитель як канал/трубопровід, вчитель як той, хто вирощує/підклеється, вчитель як той, хто розважає/артист, вчитель як партнер по навчанню тощо), які вони класифікували відповідно до чотирьох філософських концепцій освіти: 1) соціальний порядок; 2) передача культури; 3) особистісно-орієнтований розвиток і 4) соціальна реформа. У роботі також продемонстровано, як принципи, що лежать в основі кожної освітньої концепції, можуть бути втілені в життя у практиці навчання мови. Зокрема, визначено, що кожній з чотирьох згаданих концепцій відповідають певні моделі взаємодії між учителем і учнями та методи навчання мови (див. табл. 1).

Таблиця 1.

Навчальний процес та його учасники в світлі різних концепцій освіти [10]

№	Філософські концепції освіти	Метафора навчального процесу	Типові метафори вчителя	Відповідальний за навчальний процес	Метод навчання мови
1	Соціальний порядок	формування, створення за шаблоном	виробник, учасник змагання, суддя, що виносить смертний вирок, лікар, контролер поведінки і свідомості	вчитель	аудіолінгвальний, сугестивний
2	Передача культури	нагляд, контроль	канал/трубопровід, ретранслятор, страж мудрості	вчитель	граматико-перекладний
3	Особистісно-орієнтований розвиток	садівництво	той, хто вирощує, коханий/подружжя, будівельник, риштувань, артист/виконавець	вчитель і учні	вивчення мови у спільноті, мовчазний, комунікативний підхід
4	Соціальна реформа	розвиток демократичного суспільства	той, хто сприймає партнер по навчанню	вчитель і учні	будь-який, що заохочує учнів стати спільноту

У світлі вищесказаного, видається цікавим: 1) дослідити метафори, які використовують майбутні вчителі ІМ в Україні, щоб зрозуміти їхнє сприйняття образу вчителя; 2) виявити, як створені українськими студентами метафори корелюють із чотирма філософськими концепціями освіти, окресленими Р. Оксфорд та ін. [10]; 3) прослідкувати, чи змінюється сприйняття образу вчителя ІМ в процесі професійної підготовки.

Дослідження проводилося в 2-му семестрі 2014–15 навчального року серед студентів філологічного факультету Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя, які опановують професію вчителя ІМ як другий фах (спеціальності "Українська мова і література, англійська мова", "Російська мова і зарубіжна література, англійська мова"). Всього у дослідженні взяли участь 44 студенти. Щоб прослідкувати зміни у сприйнятті образу вчителя, було обрано дві групи респондентів: 23 студенти, які навчаються на I–II курсах і 21 студент IV–V курсів. Такий вибір зумовлений тим, що старшокурсники вже опанували переважну частину професійно-спрямованих теоретичних курсів, здобули певний досвід роботи з дітьми в ролі вихователя під час практики в літніх таборах і досвід вчителювання під час педагогічної практики в школі, що гіпотетично могло вплинути на їх бачення ролі вчителя.

Дані дослідження було отримано шляхом письмового опитування. Перед виконанням завдання учасникам опитування було надане пояснення, що таке когнітивна метафора, наведено приклади таких метафор і запропоновано створити власну метафору образу вчителя та пояснити її.

Всього респондентами було представлено 34 різних метафор (різниця між кількістю учасників опитування та кількістю метафор зумовлена тим, що деякі метафори повторювалися кілька разів із дуже схожими поясненнями). Отримані в результаті опитування дані були піддані інтерпретації та класифікації. У першу чергу, для їх організації було створено дослівний список метафор із поясненнями. Оскільки метафори можуть мати різне значення для різних людей, пояснення до них були ретельно проаналізовані, і образи було розподілено на кілька груп відповідно до тем. Надалі вони були узагальнені до концептуальних метафор, прикладами яких вони є, і кодифіковані відповідно до типології, розробленої Р. Оксфорд та ін. [10], щоб визначити, як отримані дані корелюють з чотирма згаданими філософськими концепціями освіти.

Як свідчить контент-аналіз представлених метафор, найчастіше вчитель сприймається як той, хто піклується про учня, забезпечує його всім необхідним для життя. Тема піклування представлена образами матері/батька, садівника, фермера, швидкої допомоги, навколишнього середовища із такими поясненнями: доглядає за дітьми, дає добрі поради, турбується про дітей, їхні успіхи, бажає добра, навчає бути успішними і впевненими в собі, дає їм все необхідне/ найкраще, допомагає учням відповідно до їхніх потреб, створює ідеальні умови для розвитку учнів. Таке сприйняття ролі вчителя відповідає концептуальній метафорі "вчитель як той, хто вирощує", яка належить до групи "особистісно-орієнтований розвиток". Інші запропоновані респондентами метафори, що відносяться до цієї ж групи, можуть бути об'єднані загальною темою "забезпечення/ живлення": сонце (освітлює і зігріває учнів), дощ (поливає квіти знань учнів), найвище дерево (дає енергію і силу іншим), фруктове дерево (живить плоди (учнів) своїми соками), квітка (дає нектар), бджола, кінь (завжди працює на благо інших). До них також можна застосувати концептуальну метафору "вчитель як той, хто вирощує". Ще кілька образів цієї групи відповідають метафорі "вчитель як той, хто розважає": актор/ актриса/ виконавець ролі (створює і веде виставу на занятті, грає для учнів і за допомогою емоцій викликає інтерес до навчання).

Друга велика група метафор, об'єднана темою ведення/ спрямування, охоплює такі образи як провідник, поводитир, Ісус Христос (вказує в житті правильний шлях), дороговказ, маяк (вказує дорогу/напрямок руху під час подорожі), шия (спрямовує голову (учня) на правильний шлях, допомагає знайти себе), факел (освітлює для учнів нове і незнайоме), дорога (веде до кінцевої мети незважаючи на перешкоди, повороти). Всі вони можуть бути співвіднесені, відповідно до типології Р. Оксфорда і співавторів, із концептуальною метафорою "вчитель як канал/трубопровід", що вписується в концепцію освіти як "передачі культури". До цієї ж групи відносимо метафори: джерело (живить учнів знаннями), енциклопедія (все знає), книга (розповідає щось нове). Для ще однієї групи метафор спільною є тема створення/формування: скульптор (створює унікальні шедеври, які надалі живуть своїм життям), ручка (записує в зошиті (учневі) розум і людяність), піаніст (якщо він грає професійно, інструмент (учні) звучить досконало). За класифікацією Р. Оксфорда і співавторів, ці образи об'єднані концептуальною метафорою "виробник" і відображають сприйняття освіти як "соціального порядку". До цієї ж групи входить метафори вчитель як охоронець дисципліни, що відповідає концептуальній метафорі "контролер свідомості і поведінки", та вчитель як білка в колесі (безупинно рухається) – "учасник змагання".

Представлені в табл. 2 дані відображають розподіл метафор відповідно до філософських концепцій освіти. Більшість метафор респондентів (56,8%) відображає їх бачення освітнього процесу як "особистісно-орієнтованого розвитку", в межах якого контроль здійснюється спільно учителем і учнями. У той же час, значна частина метафор (43,2%) представляє концепції "передача культури" і "соціальний порядок", у яких керівництво навчальним процесом належить учителеві, тобто значна частина респондентів розглядає класну кімнату як світ учителя, який він організовує і веде за собою.

Таблиця 2.

Розподіл метафор за філософськими концепціями освіти

	Філософські концепції освіти	I–II курс		IV–V курс		Всього	
		К-сть	Відсоток	К-сть	Відсоток	К-сть	Відсоток
1	Соціальний порядок	3	13,1%	2	9,5%	5	11,4%
2	Передача культури	7	30,4%	7	33,3%	14	31,8%
3	Особистісно-орієнтований розвиток	13	56,5%	12	57,2%	25	56,8%
4	Соціальна реформа	0	–	0	–	0	–
	Всього	23	100%	21	100%	44	100%

Представлені студентами метафори дають змогу зрозуміти, як майбутні вчителі, з одного боку, сприймають учителя, з іншого боку – бачать себе в ролі вчителя. Образи, створені майбутніми учителями, були різноманітними – це і люди (мати, провідник, актор), і предмети зі світу людини (книга, факел), і представники живої природи (кінь, бджола), і об'єкти та явища неживої природи (сонце, дощ). Як свідчить контент-аналіз метафор, загалом у майбутніх учителів сформований позитивний образ учителя як людини, котра піклується про учня, допомагає йому і забезпечує всім необхідним для розвитку. Тобто, респонденти сприймають вчителя переважно як того, хто доглядає за учнями, піклується про них. І хоча ця метафора співвідноситься з концепцією "особистісно-орієнтований розвиток", відповідно до якої відповідальність за навчальний процес розподіляється між учителем і учнями, можна спостерігати, що респонденти бачать учня не як рівноправного партнера у класі, а швидше як пасивну сторону, отримувача того, що дає йому вчитель. Ця думка підтверджується й тим, що значна кількість учасників опитування сприймає вчителя у світлі концепції освіти як "передачі культури", згідно з якою вчитель є джерелом інформації і провідником, цілковито відповідальним за навчальний процес. Відповідно до цієї парадигми, вчитель є спрямованим в один бік постачальником інформації між учнями і вчителем. Вважаємо, що таке бачення ролі вчителя є традиційним для українського суспільства, в якому вчитель завжди сприймався як шанована, авторитетна особистість, джерело мудрості. Концепція освіти як "соціальної реформи" не представлена жодною метафорою. Це може бути зумовленим соціокультурними причинами. Сама ідея соціальної реформи як підходу до освіти була висунута Дж. Дьюї у 1930-х рр., і відповідно до неї роль вчителя полягає в тому, щоб сприяти розвитку більш демократичного суспільства на засадах рівноправності. Щоб досягти цієї мети, клас повинен бути мініатюрною демократичною спільнотою [10: 41]. Але, очевидно, загальний стан розвитку демократії в Україні і попередній навчальний досвід респондентів поки що не підготували їх до такого сприйняття взаємодії в класі. Крім того, Дж. Дьюї розглядав навчання не як механічне накопичення знань, а як процес дослідження і пристосування до життя. Українська ж система освіти традиційно орієнтувалася на парадигму, пріоритетом якої було здобуття необхідних знань, навичок і умінь, а не розвиток творчості і усвідомленості учня. Відповідно, усталеною моделлю взаємодії між учителем і учнем є відносини "наставник – слухняний учень".

Дані, представлені в табл. 2, також відображають практичну відсутність відмінностей у розподілі метафор, створених студентами молодших і старших курсів, за філософськими концепціями. На нашу думку, це може свідчити про те, що сприйняття образу вчителя є досить сталим і не зазнає суттєвого впливу за час професійної підготовки в університеті та в процесі проходження педагогічної практики.

Таким чином, дослідивши метафору як рефлексивний прийом і проаналізувавши метафори образу вчителя, створені майбутніми вчителями ІМ, можна зробити певні **висновки**. По-перше, аналіз закордонних публікацій доводить безперечно цінність метафори як рефлексивного прийому та дослідницького інструменту, який допомагає зрозуміти цінності, переконання і принципи вчителя. По-друге, емпіричне дослідження сприйняття образу вчителя за допомогою метафори виявило, що саме майбутні вчителі складають у поняття "вчитель". Розмаїття метафор свідчить про різне розуміння суті того, що відбувається в класній кімнаті, в тому числі – і ролі вчителя. Оскільки учасниками опитування були студенти, створені ними метафори є джерелом інформації для університетських педагогів. Так, судячи з отриманих даних, респонденти, очевидно, поки що не зовсім готові стати активними учасниками навчального процесу і брати на себе відповідальність за власне навчання, а з іншого боку, як майбутні вчителі, поки що не схильні віддати учню частину прав в управлінні навчальним процесом. Також, різне сприйняття респондентами навчального процесу і вчителя свідчить про те, що їм підходять різні методи навчання мови (див. табл. 1). Значний відсоток метафор, що відносяться до концепції освіти як "передачі культури", демонструє, що багато учасників опитування у вивченні мови цінують перш за все культурні і лінгвістичні знання, а не комунікацію, і цей запит необхідно задовольняти. Для тієї частини студентів, які сприймають навчання у світлі концепції "соціальний порядок", важливими є тренувальні вправи, орієнтовані на оволодіння "формою" мови.

Вважаємо такі результати дослідження цінними для практики підготовки майбутніх учителів ІМ і перспективу подальших розвідок у цьому напрямі вбачаємо у дослідженні за допомогою метафори інших аспектів навчального процесу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. McGillick P. Non-didactive reflective approaches in ELT teacher development [Електронний ресурс] / Paul McGillick. – Режим доступу : <http://files.eric.ed.gov/fulltext/ED368173.pdf>.
2. Деркач А. А. Акмеологические основы развития профессионала / А. А. Деркач. – М. : Изд-во Московского психо-социального ун-та; Воронеж : МОДЭК, 2004. – 752 с.
3. Чернова Ю. К. Акмеология делового человека / Ю. К. Чернова, И. Н. Григорьева. – Тольятти, 2000. – 242 с.
4. Richards J. C. Content knowledge and instructional practice in second language teacher education / J. C. Richards // Linguistics and language pedagogy. The state of the art. Georgetown University Round Table on Languages and Linguistics 1991 [James E. Alatis, editor]. – Georgetown University Press, 1991. – P. 76–99.
5. Lakoff G. Metaphors we live by / George Lakoff, Mark Johnsen. – Chicago : University of Chicago Press, 2003. – 278 p.
6. Massengill Shaw D. Pre-service teachers' metaphors of teaching and literacy / Shaw D. Massengill, M. Mahlios // Reading Psychology. – 2008. – Vol. 29 (1). – P. 31–60.
7. Yob I. M. Thinking constructively with metaphors / I. M. Yob // Studies in Philosophy and Education. – 2003. – Vol. 22. – P. 127–138.
8. Munby H. Metaphor in the thinking of teachers : An exploratory study / H. Munby // Journal of Curriculum Studies. – 1986. – Vol. 18. – P. 197–209.
9. Gillis C. Metaphor as renewal : re-imagining our professional selves / C. Gillis, L. C. Johnson // The English Journal. – 2002. – Vol. 91 (6). – P. 37–43.
10. Oxford R. Clashing metaphors about classroom teachers : Toward a systematic typology for the language teaching field / [R. Oxford, S. Tomplinson, A. Barcelos, C. Harrington etc] // System. – 1998. – Vol. 26 (1) – P. 3–50.

REFERENCES (TRANSLATED & TRANSLITERATED)

1. McGillick P. Non-didactive reflective approaches in ELT teacher development [Electronic resource] / Paul McGillick. – Rezhym dostupu : <http://files.eric.ed.gov/fulltext/ED368173.pdf>.
2. Derkach A. A. Akmeologicheskiye osnovy razvitiya professionala [The Acmeological Foundation of Professional's Development] / A. A. Derkach. – Moscow : Izdatel'stvo Moskovskogo psikho-sotsialnogo instituta; Voronezh : MODEK, 2004. – 752 p.
3. Chernova Yu. K. Akmeologiya delovogo cheloveka [The Acmeology of a Businessman] / Yu. K. Chernova, I. N. Grigoryeva. – Tolyatti, 2000. – 242 p.
4. Richards J. C. Content knowledge and instructional practice in second language teacher education / J. C. Richards // Linguistics and language pedagogy. The state of the art. Georgetown University Round Table on Languages and Linguistics 1991 [James E. Alatis, editor]. – Georgetown University Press, 1991. – P. 76–99.
5. Lakoff G. Metaphors we live by / George Lakoff, Mark Johnsen. – Chicago : University of Chicago Press, 2003. – 278 p.
6. Massengill Shaw D. Pre-service teachers' metaphors of teaching and literacy / Shaw D. Massengill, M. Mahlios // Reading Psychology. – 2008. – Vol. 29 (1). – P. 31–60.
7. Yob I. M. Thinking constructively with metaphors / I. M. Yob // Studies in Philosophy and Education. – 2003. – Vol. 22. – P. 127–138.
8. Munby H. Metaphor in the thinking of teachers : An exploratory study / H. Munby // Journal of Curriculum Studies. – 1986. – Vol. 18. – P. 197–209.
9. Gillis C. Metaphor as renewal : re-imagining our professional selves / C. Gillis, L. C. Johnson // The English Journal. – 2002. – Vol. 91 (6). – P. 37–43.
10. Oxford R. Clashing metaphors about classroom teachers : Toward a systematic typology for the language teaching field / [R. Oxford, S. Tomplinson, A. Barcelos, C. Harrington etc] // System. – 1998. – Vol. 26 (1) – P. 3–50.

Халимон И. И., Шевченко С. И., Штепура А. П. Исследование восприятия образа учителя иностранного языка с помощью метафоры.

В статье обосновано актуальность применения когнитивной метафоры как рефлексивного приема в профессиональной подготовке учителя иностранного языка. Рассмотрено классификацию метафор в соответствии с 4-мя философскими концепциями образования. Созданные будущими учителями метафоры проанализированы с целью выявления: 1) общих тенденций в восприятии образа учителя; 2) корреляции с философскими концепциями образования; 3) возможных изменений в восприятии образа учителя в процессе профессиональной подготовки.

Ключевые слова: когнитивная метафора, учитель иностранного языка, рефлексия.

Khalymon I. Y., Shevchenko S. I., Shtepura A. P. Researching the Perception of the Foreign Language Teacher Image by Means of Metaphor.

The research deals with the cognitive metaphor as a means of reflection which helps to reveal teachers' educational values, beliefs and principles and contains information important for their professional growth. The article examines metaphors about teachers created by a group of 44 Ukrainian university students. The aims of the study are 1) to find out how would-be teachers of English perceive the image of a foreign language teacher;

2) determine whether metaphors created by Ukrainian students fit into four philosophical perspectives on education outlined by foreign researchers (Social Order, Cultural Transmission, Learner-Centered Growth and Social Reform) and 3) explore whether there is any difference in the perception of a teacher between junior and senior students. The study employs both qualitative and quantitative methods of analysis. The results of the content analysis of the metaphors generated by the participants show that the majority of respondents perceive teacher as (1) educator and (2) conduit which corresponds to the philosophical perspectives of (1) Learner-Centered Growth and (2) Cultural Transmission. In addition, the quantitative analysis reveals that the respondents' perception of the teacher is not related to the period of their professional training. Some of the conclusions based on the research findings are that: 1) would-be teachers are not quite prepared to take responsibility for their own learning or, in the future, to share control of classroom with their pupils;

2) university teachers should engage different language-teaching methods to satisfy all the students' needs.

Key words: *cognitive metaphor, a foreign language teacher, reflection.*